

JUSTITSMINISTERIET
Lovafdelingen

Dato: 28. januar 2009
Kontor: Procesretskontoret
Sagsnr.: 2009-740-0336
Dok.: MSP40593

Udkast til

Forslag

til

Lov om ændring af retsplejeloven

(Videokommunikation ved fristforlængelser og landsdommernormering)

§ 1

I retsplejeloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1069 af 6. november 2008, som ændret ved § 15 i lov nr. 1336 af 19. december 2008, foretages følgende ændringer:

1. I § 5, stk. 2, 1. pkt., ændres »60« til: »58«.

2. § 748, stk. 8-10, ophæves.

3. Efter § 748 indsættes:

”§ 748 a. Retten kan tillade, at sigtede deltager i et retsmøde ved anvendelse af telekommunikation med billede, hvis sigtedes tilstedeværelse i retten ikke er nødvendig. Skal sigtede afgive forklaring, finder § 192 tilsvarende anvendelse. En eventuel forsvarer skal deltage i retsmødet på samme sted som sigtede, medmindre retten finder det ubetænkeligt, at forsvareren i stedet møder frem i retten. 1. pkt. gælder ikke i de i § 760, stk. 2, og § 764, stk. 2, nævnte tilfælde.

Stk. 2. Retten kan tillade, at forsvareren deltager i et retsmøde ved anvendelse af telekommunikation med billede, hvis det er forsvarligt og sigtede ikke deltager i retsmødet.

Stk. 3. Retten kan tillade, at anklageren deltager i et retsmøde ved anvendelse af telekommunikation med billede, hvis

- 1) sigtede ikke deltager i retsmødet,
- 2) anklagerens deltagelse ved anvendelse af telekommunikation med billede er forsvarlig, og
- 3) der i øvrigt foreligger særlige grunde.

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

Telefon 7226 8400
Telefax 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

§ 748 b. Retten kan bestemme, at en sigtet, der er undergivet varetægtsfængsling eller anden frihedsberøvende foranstaltning efter kapitel 70, deltager i et retsmøde om forlængelse af fristen for varetægtsfængslingen eller foranstaltningen ved anvendelse af telekommunikation med billede, når retten finder det ubetænkeligt henset til formålet med retsmødet og sagens øvrige omstændigheder. Dette gælder ikke for retsmøder, hvor der skal tages stilling til forlængelse af en varetægtsfængsling eller varetægtsfængsling i isolation ud over de frister, som er nævnt i § 768 a, stk. 1 og 2, og § 770 c, stk. 3-5, eller når kæremål behandles mundtligt efter § 767, stk. 4, og § 770 e. Skal sigtede afgive forklaring, finder § 192 tilsvarende anvendelse.

Stk. 2. Deltager sigtede i et retsmøde om fristforlængelse ved anvendelse af telekommunikation med billede, skal forsvareren deltage i retsmødet på samme sted som sigtede, medmindre retten finder det ubetænkeligt, at forsvareren i stedet møder frem i retten eller deltager ved anvendelse af telekommunikation med billede fra et andet sted end sigtede. Deltager sigtede ikke i et retsmøde om fristforlængelse, kan retten tillade, at forsvareren deltager i retsmødet ved anvendelse af telekommunikation med billede, hvis det er forsvarligt.

Stk. 3. Deltager sigtede i et retsmøde om fristforlængelse ved anvendelse af telekommunikation med billede, eller deltager sigtede ikke i et retsmøde om fristforlængelse, kan retten tillade, at anklageren deltager i retsmødet ved anvendelse af telekommunikation med billede, hvis

- 1) anklagerens deltagelse ved anvendelse af telekommunikation med billede er forsvarlig, og
- 2) der i øvrigt foreligger særlige grunde.”

4. I § 848, stk. 1, 2. pkt., § 916, stk. 1, 2. pkt., § 917, stk. 2, 3. pkt., § 937, stk. 1, 3. pkt., og § 972, stk. 2, 2. pkt., ændres »§ 748, stk. 8-10,« til: »§ 748 a«.

§ 2

Stk. 1. Lovens § 1, nr. 1, træder i kraft den 1. april 2009, således at nedsettelsen af antallet af landsdommere ved Østre Landsret sker ved de to første tilfælde af ledighed i en fast stilling efter lovens ikrafttræden.

Stk. 2. Lovens § 1, nr. 2-4, træder i kraft efter justitsministerens nærmere bestemmelse.

§ 3

Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

Indholdsfortegnelse

1.	Indledning.....	4
2.	Anvendelse af videokommunikation ved frist forlængelser	5
2.1.	<i>Gældende ret.....</i>	5
2.1.1.	<i>Reglerne om anvendelse af videokommunikation .....</i>	5
2.1.2.	<i>Reglerne om varetægtsfængsling mv. og -forlængelse heraf .....</i>	7
2.2.	<i>Baggrunden for lovforslaget .....</i>	12
2.3.	<i>Lovforslagets udformning.....</i>	14
2.3.1.	<i>Generelle synspunkter .....</i>	14
2.3.2.	<i>Den nærmere udformning af reglerne.....</i>	21
2.3.3.	<i>Reglernes ikrafttræden og opsætning af udstyr mv.....</i>	23
3.	Antallet af landsdommere	25
3.1.	<i>Gældende ret.....</i>	25
3.2.	<i>Lovforslagets udformning.....</i>	25
4.	Lovforslagets økonomiske og administrative konsekvenser	26
5.	Hørte myndigheder mv.	26
6.	Sammenfattende skema	26

1. Indledning

Lovforslaget går ud på at give mulighed for uden sigtedes samtykke at anvende telekommunikation med billede (videokommunikation) ved retsmøder om forlængelse af varetægtsfængsling eller andre frihedsberøvende foranstaltninger efter retsplejelovens kapitel 70. Denne del af lovforslaget bygger på Retsplejerådets udtalelse af 15. december 2008 om anvendelse af telekommunikation med billede ved retsmøder om forlængelse af varetægtsfængsling. Udtalelsen er medtaget som bilag 2 til lovforslaget.

Herudover indebærer lovforslaget, at de generelle regler om videokommunikation under efterforskningen, der blev vedtaget som led i politi- og domstolsreformen, men som endnu ikke er trådt i kraft, af lovtekniske grunde flyttes til en selvstændig bestemmelse i sammenhæng med de foreslåede nye regler om videokommunikation ved fristforlængelser. Lovforslagets regler om videokommunikation og de generelle regler om videokommunikation ved domstolene, der blev vedtaget ved politi- og domstolsreformen, forventes sat i kraft den 1. oktober 2009.

I første omgang vil der blive opsat udstyr ved byretter, arresthuse og politistationer med tilknytning til Syd- og Sønderjyllands Politikreds, hvor man således vil kunne anvende videokommunikation i alle sagstyper, herunder ved fristforlængelser, med virkning fra reglernes ikrafttræden. Også de byretter og institutioner, der som led i tidligere forsøg med videokommunikation allerede har fået installeret det fornødne udstyr, vil på dette tidspunkt kunne anvende reglerne.

Under forudsætning af den fornødne finansiering vil videokonferenceudstyret senere kunne installeres og anvendes i hele landet. Det vil bl.a. ske i lyset af erfaringerne i Syd- og Sønderjyllands Politikreds.

Lovforslaget går endvidere ud på i lyset af erfaringerne siden politi- og domstolsreformens ikrafttræden at justere antallet af landsdommerstillinger ved Østre Landsret, således at det antal landsdommere, der er fastsat i retsplejeloven, nedsættes fra 61 til 59 landsdommere (en præsident og 58 andre dommere). Justeringen vil ske ved de to næste tilfælde af ledighed i en fast landsdommerstilling i Østre Landsret.

2. Anvendelse af videokommunikation ved fristforlængelser

2.1. Gældende ret

2.1.1. Reglerne om anvendelse af videokommunikation

2.1.1.1. Retsplejelovens § 748, stk. 8-10, indeholder regler om sigtedes, forsvarerens og anklagerens deltagelse i retsmøder under efterforskningen ved anvendelse af telekommunikation med billede.

Retsplejelovens § 748 indgår i lovens kapitel 67 om almindelige bestemmelser om efterforskning. Bestemmelserne i § 748, stk. 8-10, omfatter således retsmøder, hvor der skal tages stilling til anvendelsen af strafprocessuelle tvangsindgreb, herunder retsmøder hvor der skal tages stilling til, om arrestanten fortsat skal være varetægtsfængslet, varetægtsfængslet i isolation eller undergivet anden frihedsberøvende foranstaltning efter retsplejelovens kapitel 70. Dog omfatter bestemmelserne ikke grundlovsforhør, der således altid skal holdes som et almindeligt retsmøde.

Efter retsplejelovens § 748, stk. 8, kan retten tillade, at sigtede deltager i et retsmøde ved anvendelse af telekommunikation med billede, hvis sigtedes tilstedeværelse i retten ikke er nødvendig. Skal sigtede afgive forklaring, finder § 192 om kontrolforanstaltninger, jf. nærmere nedenfor, tilsvarende anvendelse. En eventuel forsvarer skal deltage i retsmødet på samme sted som sigtede, medmindre retten finder det ubetænkeligt, at forsvareren i stedet møder frem i retten. Der kan ikke anvendes telekommunikation med billede i de tilfælde, der er nævnt i § 760, stk. 2, og § 764, stk. 2, som handler om grundlovsforhør.

Retten kan tillade, at forsvareren deltager i et retsmøde ved anvendelse af telekommunikation med billede, hvis det er forsvarligt, og sigtede ikke deltager i retsmødet, jf. retsplejelovens § 748, stk. 9.

Retten kan tillade, at anklageren deltager i et retsmøde ved anvendelse af telekommunikation med billede, hvis 1) sigtede ikke deltager i retsmødet, 2) anklagerens deltagelse ved anvendelse af telekommunikation med billede er forsvarlig, og 3) der i øvrigt foreligger særlige grunde, jf. retsplejelovens § 748, stk. 10.

Retsplejelovens § 748, stk. 8, 1. pkt., indebærer, at telekommunikation med billede kun kan anvendes, hvis sigtede giver sit samtykke hertil.

Det er fastsat i flere bestemmelser i retsplejeloven, at § 748, stk. 8-10, finder tilsvarende anvendelse i forskellige sammenhænge. Retsplejelovens § 748, stk. 8-10, finder således tilsvarende anvendelse ved

- retsmøder, som afholdes inden hovedforhandlingen i 1. instans, jf. retsplejelovens § 848, stk. 1,
- retsmøder, som afholdes inden hovedforhandlingen ved anke til landsretten, jf. retsplejelovens § 916, stk. 1,
- hovedforhandlingen ved anke til landsretten, hvis anken ikke omfatter bedømmelse af beviserne for tiltaltes skyld, jf. retsplejelovens § 917, stk. 2,
- hovedforhandlingen ved anke til højesteret, jf. retsplejelovens § 937, stk. 1, og
- mundtlig behandling af kæremål, jf. retsplejelovens § 972, stk. 2.

2.1.1.2. Retsplejelovens kapitel 2 om retsmøder indeholder generelle bestemmelser om bl.a. anvendelse af telekommunikation med billede.

Det fremgår af retsplejelovens § 32 c, at når retten i medfør af retsplejeloven har tilladt, at en part eller rettergangsfuldmægtig deltager i et retsmøde ved anvendelse af telekommunikation, anses den pågældende som deltager i retsmødet på samme måde, som når man møder frem i retten. Dette gælder dog ikke grundlovsforhør, hvor sigtede ikke kan deltage ved anvendelse af telekommunikation, jf. pkt. 2.1.1.1. ovenfor.

Skal nogen afgive forklaring i et retsmøde, må en part eller en rettergangsfuldmægtig, der ikke er advokat, kun deltage i retsmødet ved anvendelse af telekommunikation med billede, hvis fremgangsmåden i § 192 om kontrolforanstaltninger følges, eller den pågældende er ledsaget af en advokat, jf. retsplejelovens § 32 d.

Retsplejelovens § 192 indeholder regler om særlige kontrolforanstaltninger, der skal foretages, når et vidne skal deltage i retsmøder ved anvendelse af telekommunikation med billede. Det følger blandt andet af bestemmelsen, at vidnet skal indkaldes til at møde for 1) en ret, 2) en offentlig myndighed, der er bemyndiget til at stille kommunikationsmidler til rådighed til brug for telekommunikation med billede i retssager, eller 3) en fysisk eller juridisk person – f.eks. en advokat – der har autorisation til at stille kommunikationsmidler til rådighed til brug for telekommunikation med billede i retssager.

Det følger som tidligere nævnt af retsplejelovens § 748, stk. 8, 2. pkt., at § 192 finder tilsvarende anvendelse, hvis sigtede skal give forklaring ved et retsmøde om fristforlængelse.

2.1.1.3. Efter § 106, stk. 3, i lov nr. 538 af 8. juni 2006 om ændring af retsplejeloven og forskellige andre love (Politi- og domstolsreform) træder reglerne om anvendelse af telekommunikation med billede i kraft efter justitsministerens nærmere bestemmelse.

Justitsministeriet har ikke sat reglerne i kraft endnu, fordi de tekniske forudsætninger herfor ikke hidtil har været opfyldt.

2.1.2. *Reglerne om varetægtsfængsling mv. og forlængelse heraf*

Reglerne om varetægtsfængsling og forlængelse heraf findes i retsplejelovens kapitel 70:

2.1.2.1. Retsplejelovens § 762 indeholder de materielle betingelser for varetægtsfængsling. Efter § 762, stk. 1, kan en sigtet varetægtsfængsles, når der er begrundet mistanke om, at vedkommende har begået en lovovertrædelse, som er undergivet offentlig påtale, hvis lovovertrædelsen efter loven kan medføre fængsel i 1 år og 6 måneder eller derover, og 1) der er bestemte grunde til at antage, at vedkommende vil unddrage sig forfølgningen eller fuldbyrdelsen (unddragelsesfare), 2) der er bestemte grunde til at frygte, at vedkommende på fri fod vil begå nye lovovertrædelser (gentagelsesfare), eller 3) der er bestemte grunde til at antage, at sigtede vil vanskeliggøre forfølgningen i sagen, navnlig ved at fjerne spor eller advare eller påvirke andre (såkaldt kollusionsfare).

Efter retsplejelovens § 762, stk. 2, kan en sigtet endvidere varetægtsfængsles, når der foreligger en særligt bestyrket mistanke om, at vedkommende har begået 1) en lovovertrædelse, som er undergivet offentlig påtale, og som efter loven kan medføre fængsel i 6 år eller derover, og hensynet til retshåndhævelsen efter oplysningerne om forholdets grovhed skønnes at kræve, at sigtede ikke er på fri fod, eller 2) en overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1, § 123, § 134 a, § 192 a, stk. 1, § 218, stk. 1, § 222, §§ 224 eller 225, jf. § 218, stk. 1, eller § 222, § 235, stk. 1, §§ 244-246, § 250 eller § 252 eller en overtrædelse af straffelovens § 232 over for et barn under 15 år, hvis lovovertrædelsen efter oplysningerne om forholdets grovhed kan ventes at ville medføre en ubetinget dom på

fængsel i mindst 60 dage, og hensynet til retshåndhævelsen skønnes at kræve, at sigtede ikke er på fri fod (såkaldt retshåndhævelsesarrest).

Varetægtsfængsling kan ikke anvendes, hvis frihedsberøvelsen vil stå i misforhold til den herved forvoldte forstyrrelse af sigtedes forhold, sagens betydning og den retsfølge, som kan ventes, hvis sigtede findes skyldig, jf. § 762, stk. 3. Desuden må varetægtsfængsling ikke finde sted, hvis lovovertrædelsen alene kan ventes at ville medføre straf af bøde eller fængsel i højst 30 dage.

Endvidere følger det af retsplejelovens § 765, stk. 1 og 2, at hvis betingelserne for anvendelse af varetægtsfængsling er til stede, men varetægtsfængslingens øjemed kan opnås ved mindre indgribende foranstaltninger, kan retten med sigtedes samtykke træffe afgørelse om anvendelse af mindre indgribende foranstaltninger i form af 1) tilsyn, 2) særlige bestemmelser om f.eks. opholdssted, arbejde og fritid, 3) ophold i egnet hjem eller institution, 4) psykiatrisk behandling eller afvænningsbehandling, om fornødent på hospital eller særlig institution, 5) fremmøde hos politiet, 6) deponering af pas eller andre legitimationspapirer, eller 7) sikkerhedsstillelse mv. (»fængslingsurrogater«).

2.1.2.2. Retsplejelovens § 764 indeholder regler om behandlingen af sager om varetægtsfængsling og andre foranstaltninger. Afgørelse om varetægtsfængsling træffes af retten på begæring af politiet, jf. § 764, stk. 1. En sigtet afhøres i retten om sigtelsen og skal have lejlighed til at udtale sig, inden afgørelsen træffes, medmindre retten finder, at fremstillingen i retten af sigtede af særlige grunde må anses for nytteløs eller skadelig for sigtede, jf. § 764, stk. 2.

I det retsmøde, der afholdes til afgørelse af spørgsmålet om varetægtsfængsling mv., skal sigtede have adgang til bistand af en forsvarer. Er den sigtede til stede i retsmødet, skal der gives vedkommende lejlighed til en samtale med forsvareren inden afhøringen, jf. retsplejelovens § 764, stk. 3.

Afgørelsen om varetægtsfængsling mv. træffes ved kendelse og skal begrundes. Hvis sigtede varetægtsfængsles, skal de konkrete omstændigheder i sagen, hvorpå det støttes, at betingelserne herfor er opfyldt, anføres i kendelsen. Hvis fængslingen opretholdes ud over de frister, som er nævnt i § 768 a, stk. 1 og 2, skal de særlige omstændigheder i sagen,

hvorpå det støttes, at fortsat varetægtsfængsling er påkrævet, anføres i kendelsen, jf. retsplejelovens § 764, stk. 4.

2.1.2.3. Retsplejelovens §§ 767-769 indeholder regler om frister og tidsmæssige grænser for varetægtsfængsling og andre foranstaltninger.

Efter retsplejelovens § 767, stk. 1, skal der fastsættes en frist for varetægtsfængslingens længde. Fristen skal være så kort som mulig og må ikke overstige 4 uger. Fristen kan forlænges, men højst med 4 uger ad gangen. Indtil dom er afsagt i 1. instans finder de ovennævnte regler i § 764 finder tilsvarende anvendelse på retsmøder og kendelser om fristforlængelse.

Fremstilling i retten af en sigtet, der er varetægtsfængslet eller undergivet anden frihedsberøvende foranstaltning, kan ifølge § 767, stk. 1, sidste pkt., undlades, når vedkommende giver afkald på at blive fremstillet, eller retten finder, at fremstillingen vil være forbundet med uforholdsmæssige vanskeligheder. Andre frihedsberøvende foranstaltninger omfatter fængslingssurrogater efter § 765, stk. 2, nr. 3, hvorefter retten kan bestemme, at sigtede skal tage ophold i egnet hjem eller institution, og til dels § 765, stk. 2, nr. 4, når retten har bestemt, at sigtede skal undergive sig psykiatrisk behandling eller afvænningsbehandling på hospital eller særlig institution. Derimod omfatter § 767, stk. 1, sidste pkt., ikke andre foranstaltninger efter § 765, stk. 2, hvor sigtede ikke er frihedsberøvet og derfor selv kan stå for transport til og fra retsmødet.

Når anklagemyndigheden har indleveret anklageskrift til retten, og retten har fastsat tidspunkt for hovedforhandlingen, kan retten ved udløb af en frist efter stk. 1 bestemme, at varetægtsfængslingen eller foranstaltningen skal fortsætte uden yderligere forlængelser, indtil der er afsagt dom i sagen. Hvis retten træffer sådan bestemmelse, kan tiltalte tidligst 3 uger efter afgørelsen anmode retten om at ophæve varetægtsfængslingen eller foranstaltningen. I så fald skal retten inden 7 dage træffe afgørelse herom. Hvis retten ikke imødekommer anmodningen, kan tiltalte tidligst 3 uger efter rettens afgørelse fremsætte ny anmodning, jf. retsplejelovens § 767, stk. 2.

Hvis den frist, der er fastsat efter stk. 1, udløber efter, at hovedforhandlingen er begyndt, fortsætter varetægtsfængslingen eller foranstaltningen uden yderligere forlængelser, indtil der er afsagt dom i sagen. Tiltalte kan efter udløbet af den frist, der er fastsat før hovedforhandlingen, anmode

retten om at ophæve varetægtsfængslingen eller foranstaltningen, og i så fald skal retten inden 7 dage træffe afgørelse herom, jf. retsplejelovens § 767, stk. 3.

Kæres en kendelse om fristforlængelse, hvorved varetægtsfængslingen eller anden frihedsberøvende foranstaltning udstrækkes ud over 3 måneder, skal kæremålet efter begæring behandles mundtligt. Når kæremål én gang er blevet behandlet mundtligt, afgør den overordnede ret, om en senere begæring om mundtlig behandling skal imødekommes. Bestemmelsen i § 767, stk. 1, sidste pkt., hvorefter fremstillingen af den sigtede kan undlades, hvis den sigtede giver afkald herpå, eller hvis fremstillingen vil være forbundet med uforholdsmæssige vanskeligheder, finder tilsvarende anvendelse, jf. retsplejelovens § 767, stk. 4.

Efter retsplejelovens § 768 skal varetægtsfængslingen eller foranstaltningen om fornødent ophæves ved rettens kendelse, når forfølgning opgives eller betingelserne for iværksættelse ikke længere er til stede. Finder retten, at undersøgelsen ikke fremmes med tilstrækkelig hurtighed, og at fortsat varetægtsfængsling eller anden foranstaltning ikke er rimelig, skal retten ophæve den.

Herudover fastsætter retsplejelovens § 768 a tidsmæssige grænser for, hvor længe en varetægtsfængsling normalt kan opretholdes. Medmindre retten finder, at der foreligger særlige omstændigheder, må varetægtsfængsling således ikke finde sted i et sammenhængende tidsrum, der overstiger 1) 6 måneder, når sigtelsen angår en lovovertrædelse, som efter loven ikke kan medføre fængsel i 6 år, eller 2) 1 år, når sigtelsen angår en lovovertrædelse, som efter loven kan medføre fængsel i 6 år eller derover, jf. stk. 1.

Medmindre retten finder, at der foreligger helt særlige omstændigheder, må varetægtsfængsling, når arrestanten er under 18 år, ikke finde sted i et sammenhængende tidsrum, der overstiger 1) 4 måneder, når sigtelsen angår en lovovertrædelse, som efter loven ikke kan medføre fængsel i 6 år, eller 2) 8 måneder, når sigtelsen angår en lovovertrædelse, som efter loven kan medføre fængsel i 6 år eller derover, jf. retsplejelovens § 768 a, stk. 2.

Efter retsplejelovens § 769, stk. 1, har bestemmelse om varetægtsfængsling eller anden foranstaltning kun virkning indtil sagens afgørelse i retten. På begæring træffer retten efter afgørelsen bestemmelse om, hvor-

vidt tiltalte under eventuel appel, eller indtil fuldbyrdelse kan iværksættes, skal varetægtsfængsles eller forblive varetægtsfængslet mv.

Indbringes den afgørelse, der er truffet i sagen, for højere ret, og er der i medfør af § 769, stk. 1, truffet bestemmelse om anvendelse af varetægtsfængsling mv. efter afgørelsen, skal spørgsmålet om den fortsatte anvendelse heraf snarest forelægges for den overordnede ret, hvortil afgørelsen er indbragt, jf. retsplejelovens § 769, stk. 2.

2.1.2.4. Retsplejelovens §§ 770 a – 770 e indeholder regler om varetægtsfængsling i isolation.

Retsplejelovens § 770 a indeholder de materielle betingelser for isolation. Efter § 770 a, stk. 1, kan retten efter anmodning fra politiet bestemme, at en varetægtsarrestant skal udelukkes fra fællesskab med de øvrige indsatte (isolation), hvis 1) varetægtsfængslingen er besluttet i medfør af § 762, stk. 1, nr. 3, (om såkaldt kollusionsfare) og 2) der er bestemte grunde til at antage, at varetægtsfængslingen i sig selv ikke er tilstrækkelig til at hindre arrestanten i at vanskeliggøre forfølgningen i sagen.

Varetægtsfængsling i isolation skal være proportional. Isolation kan således kun iværksættes, hvis 1) formålet hermed ikke kan tilgodeses ved mindre indgribende foranstaltninger, 2) indgrebet ikke står i misforhold til sagens betydning, og den retsfølge, som kan ventes, hvis arrestanten findes skyldig, og 3) efterforskningen fremmes med den særlige hurtighed, som er påkrævet ved varetægtsfængsling i isolation. Hvis arrestanten er under 18 år, må isolation kun iværksættes eller fortsættes, hvis der i øvrigt foreligger helt særlige omstændigheder, jf. retsplejelovens § 770 b, stk. 1 og 2.

Retsplejelovens § 770 c fastsætter tidsmæssige grænser for, hvor længe en varetægtsfængsling i isolation kan opretholdes. Hvis sigtelsen angår en lovovertrædelse, som efter loven ikke kan medføre fængsel i 4 år, må isolation ikke finde sted i et sammenhængende tidsrum på mere end 14 dage, jf. § 770 c, stk. 1. Hvis sigtelsen angår en lovovertrædelse, som efter loven kan medføre fængsel i 4 år eller derover, men ikke fængsel i 6 år, må isolation ikke finde sted i et sammenhængende tidsrum på mere end 4 uger, jf. § 770 c, stk. 2.

Hvis sigtelsen angår en lovovertrædelse, som efter loven kan medføre fængsel i 6 år eller derover, må isolation ikke finde sted i et sammen-

hængende tidsrum på mere end 8 uger. Retten kan dog undtagelsesvis tillade, at en isolation udstrækkes ud over 8 uger, hvis afgørende hensyn til forfølgningen gør fortsat isolation påkrævet, uanset den tid arrestanten hidtil har været isoleret, og lovovertrædelsen kan ventes at ville medføre straf af fængsel i mindst 2 år, jf. § 770 c, stk. 3.

Isolation må ikke finde sted i et sammenhængende tidsrum på mere end 6 måneder, medmindre sigtelsen angår en forsætlig overtrædelse af straffelovens kapitler 12 eller 13 eller en overtrædelse af straffelovens §§ 191 eller 237, jf. § 770 c, stk. 4.

Hvis arrestanten er under 18 år, må isolation ikke finde sted i et sammenhængende tidsrum på mere end 4 uger, medmindre sigtelsen angår en forsætlig overtrædelse af straffelovens kapitler 12 eller 13, jf. § 770 c, stk. 5.

Rettens afgørelse om isolation træffes ved særskilt kendelse, jf. retsplejelovens § 770 d, stk. 1, 1. pkt. Ved rettens afgørelse om isolation finder reglerne om varetægtsfængsling mv. i § 764, stk. 2-4, § 766, § 767, stk. 1, og §§ 768-769, der er gengivet ovenfor, tilsvarende anvendelse. Ved iværksættelse af isolation må den første frist for indgrebets længde dog ikke overstige 2 uger. Hvis arrestanten er under 18 år, kan fristen for isolation højst forlænges med 2 uger ad gangen, jf. § 770 d, stk. 2.

Udstrækkes en isolation ud over 8 uger, skal kæremål herom efter anmodning behandles mundtligt. Stadfæstes afgørelsen om isolation, skal senere kæremål om fortsat isolation ligeledes behandles mundtligt efter anmodning, hvis isolationen ved den påkærede kendelse udstrækkes ud over 4 uger fra den seneste mundtlige behandling af kæremål om forlængelse af isolation. I andre tilfælde afgør kæreinstansen, om en anmodning om mundtlig behandling skal imødekommes. Bestemmelsen i § 767, stk. 1, sidste pkt., hvorefter fremstillingen i retten af den sigtede kan undlades, hvis den sigtede giver afkald herpå, eller hvis fremstillingen vil være forbundet med uforholdsmæssige vanskeligheder, finder tilsvarende anvendelse, jf. retsplejelovens § 770 e.

2.2. Baggrunden for lovforslaget

2.2.1. Spørgsmålet om anvendelse af telekommunikation med billede i retsmøder om forlængelse af fristen for varetægtsfængsling har tidligere været overvejet af Retsplejerådet i betænkning nr. 1401/2001 om reform af den civile retspleje I (Instansordningen, byrettens sammensætning og

almindelige regler om sagsbehandlingen i første instans), betænkningens kapitel 12.

For så vidt angår anvendelsen af telekommunikation med billede i retsmøder om fristforlængelser fandt Retsplejerådet, at en anvendelse af videomøder i disse tilfælde ville kunne spare mange ressourcer, som anvendes til transport og bevogtning. Retsplejerådet fandt imidlertid, at varetægtsfængsling er et så alvorligt indgreb, at reglerne om, hvornår sigtede har krav på at komme til stede i retten ved afgørelser om forlængelse af varetægtsfængslingen, ikke burde ændres.

Retsplejelovens § 748, stk. 8 - 10, som blev indføjet ved lov nr. 538 af 8. juni 2006 om ændring af retsplejeloven og forskellige andre love (Politi- og domstolsreform), blev udformet i overensstemmelse hermed, således at anvendelsen af telekommunikation med billede i retsmøder om fristforlængelse kun kan ske med sigtedes samtykke. Om disse regler henvises i øvrigt til pkt. 2.1.1. ovenfor.

2.2.2. Det fremgår af forarbejderne til politi- og domstolsreformen (pkt. 6.2.1.3. i de almindelige bemærkninger til lovforslag nr. L 168, Folketingstidende 2005-06, tillæg A, side 5282), at Direktoratet for Kriminalforsorgen, Domstolsstyrelsen og Rigspolitiet som led i flerårsaftalen for kriminalforsorgen for 2004-2007 havde iværksat et forsøg, hvor sigtede blev tilbudt at deltage ved anvendelse af telekommunikation med billede i retsmøder om forlængelse af varetægtsfængsling. Det anføres, at resultaterne af forsøget ville indgå i Justitsministeriets overvejelser om, hvorvidt det i lyset af de væsentlige retssikkerhedsmæssige hensyn, der gør sig gældende, ville være forsvarligt at ændre reglerne således, at sigtede ikke kan kræve at blive fremstillet i retten i forbindelse med forlængelse af varetægtsfængsling, hvis sigtede har mulighed for at deltage i retsmødet ved anvendelse af telekommunikation med billede. Det omtalte forsøg blev imidlertid indstillet, da det ikke var muligt at opnå en tilfredsstillende funktionalitet og stabilitet med det afprøvede udstyr.

Domstolsstyrelsen gennemførte i 2007 et pilotforsøg med videomøder i domstolene med det formål at afklare, om udstyrets tekniske niveau var tilstrækkeligt godt til, at der generelt burde etableres mulighed for at gøre brug af videokonferenceudstyr i retssager, således at de nye regler i retsplejeloven kunne sættes i kraft. Pilotforsøget blev gennemført i samarbejde med fire forsøgsemdeder (Retten på Bornholm, Retten i Glostrup, Retten i Århus og Københavns Byret).

Pilotforsøget blev evalueret af Devoteam Consulting. Af evalueringsrapporten af 28. februar 2008 fremgår det bl.a., at retternes overordnede evaluering af brugen af videomødeformen til gennemførelse af retsmøder var, at udstyret fungerede tilfredsstillende og var let at bruge. Det fremgår også, at planlægningen af videomøderne ikke var vanskeligere end ved et almindeligt retsmøde, og at retssikkerheden ved gennemførelse af retsmøder som videomøder generelt ville være tilfredsstillende. Det blev konkluderet, at videomøder samlet set var en vellykket måde at afvikle møder på, og at videomødeformen samlet set var klar til at blive udbredt i domstolene.

På baggrund af brugernes evalueringer blev det konkluderet, at det tekniske udstyr samt det netværksmæssige set-up på daværende tidspunkt var på et niveau, hvor det ville være retssikkerhedsmæssigt forsvarligt og generelt formålstjenstligt at benytte på en række sagstyper. På baggrund af brugerevalueringerne og konkrete tilbagemeldinger fra retterne blev det også konkluderet, at reglerne i retsplejeloven, som giver dommeren mulighed for at beslutte at bruge videomøde, bør sættes i kraft. Det blev endvidere anbefalet, at det bør overvejes at skabe hjemmel til i videre omfang at kunne anvende videomødeformen ved fristforlængelser.

På grundlag af konklusionerne i evalueringen af pilotforsøget med videomøder i domstolene anmodede Justitsministeriet i juni 2008 Retsplejerådet om en udtalelse om, hvorvidt rådet på baggrund af det vellykkede pilotforsøg med videomøder og den teknologiske udvikling i den mellem-liggende periode fandt grundlag for at ændre sine anbefalinger om brug af videoafhøring i forbindelse med fristforlængelser af varetægtsfængsling i forhold til det, der er anført i betænkning nr. 1401/2001.

I 2008 gennemførte Domstolsstyrelsen yderligere et pilotforsøg ved Retten i Hillerød og Ellebæk (tidligere Sandholmlejren), hvorunder der blev afholdt ca. 30 videoretsmøder om forlængelse af frihedsberøvelse af udlændinge. Domstolsstyrelsen har over for Justitsministeriet oplyst, at erfaringerne fra dette forsøg også er positive.

2.3. Lovforslagets udformning

2.3.1. Generelle synspunkter

Retsplejerådet har i udtalelsen gennemgået de forskellige hensyn, som efter rådets opfattelse bør indgå ved en fornyet vurdering af, om der bør

være mulighed for, at retten kan bestemme, at retsmøder om forlængelse af frister for varetægtsfængsling skal afholdes med brug af videokonferenceudstyr i videre omfang end i dag, herunder selv om arrestanten ikke har givet samtykke hertil.

2.3.1.1. Retsplejerådet bemærker, at rådet i betænkning nr. 1401/2001 har anført, at en anvendelse af videomøder som alternativ til personligt fremmøde ved fristforlængelse ville kunne spare mange ressourcer, som i dag anvendes til transport og bevogtning.

Retsplejerådet anfører, at transport og bevogtning af arrestanter er en opgave, som først og fremmest påhviler politiet og kriminalforsorgen. De muligheder for besparelser, som vil være en følge af øget anvendelse af videomøder i forbindelse med fristforlængelser, hænger sammen med den måde, hvorpå arrestanten i givet fald vil skulle deltage i videomødet. Kan arrestanten deltage i retsmødet via en videoforbindelse fra et lokale i den pågældende kriminalforsorgsinstitution, vil der slet ikke være behov for transport og bevogtning ved politiets foranstaltning, og kriminalforsorgens eventuelle merarbejde i forbindelse med arrestantens deltagelse i videomødet vil være af ganske ubetydelig karakter. Skal arrestanten deltage i retsmødet via en videoforbindelse fra et lokale uden for den pågældende kriminalforsorgsinstitution, vil besparelsen i udgifterne til transport og bevogtning selvsagt afhænge af den afstand og den tid, der i så fald vil kunne spares i forhold til arrestantens deltagelse i retsmødet ved personlig tilstedeværelse.

Ved vurderingen af de besparelsesmuligheder, der vil være tale om, må efter Retsplejerådets opfattelse yderligere indgå, at kapacitetsforholdene i arresthussektoren ofte betyder, at en arrestant må anbringes i betydelig afstand fra den ret, der behandler sagen. Endvidere vil hensynet til at undgå eller i al fald begrænse anvendelsen af isolation ofte medføre, at arrestanter i samme sag i overensstemmelse med retsplejelovens § 770 b, stk. 1, nr. 1, som en mindre indgribende foranstaltning end isolation placeres i forskellige arresthuse, hvoraf nogle i sagens natur vil ligge i en vis afstand fra den ret, der behandler sagen.

Hvis arrestanten kan deltage i retsmødet via en videoforbindelse fra et lokale i den pågældende kriminalforsorgsinstitution, vil der endvidere være tale om, at risikoen for undvigelse i forbindelse med fristforlængelsen reelt kan fjernes. Dette vil have betydning både for kriminalforsorgen og for politiet, herunder for sikkerheden for det personale, der varetager

transport- og bevogtningsopgaven i forbindelse med retsmødet.

Retsplejerådet peger dog på, at en mere hensigtsmæssig udnyttelse af politiets og kriminalforsorgens ressourcer normalt vil forudsætte, at både retter og arresthuse eller andre institutioner, hvor arrestanten er anbragt, har det fornødne kommunikationsudstyr. En stor del af besparelsen vil således gå tabt, hvis arrestanten for at deltage i et retsmøde via videoforbindelse skal transporteres til den nærmeste ret eller offentlige myndighed med bemyndigelse til at stille kommunikationsmidler til rådighed for telekommunikation med billede i retssager.

Retsplejerådet bemærker desuden, at det i ressourcemæssig sammenhæng reelt ikke vil gøre nogen forskel for retterne, om retsmødet foregår med arrestantens personlige tilstedeværelse eller som et videoretsmøde. Selve retsmødet vil ikke blive afviklet hurtigere (eller langsommere) som videoretsmøde sammenlignet med et traditionelt retsmøde, og arbejdet med forberedelse af og opfølgning på retsmødet vil være det samme for den medvirkende dommer.

Retsplejerådet finder, at der bør lægges vægt på hensynet til at bruge politiets og kriminalforsorgens ressourcer hensigtsmæssigt. Dette hensyn må imidlertid afvejes over for en række andre hensyn, herunder at varetægtsfængsling er et meget alvorligt indgreb.

Der henvises til udtalelsen side 27-28.

2.3.1.2. Retsplejerådet finder, at det i forhold til nu i lyset af erfaringerne fra de gennemførte pilotforsøg må lægges til grund, at den teknologiske udvikling har medført, at en videoforbindelse nu kan etableres med en så høj billed- og lyd kvalitet og teknisk stabilitet, at det er muligt uden problemer både at forstå og at danne sig et godt indtryk af retsmødets andre deltagere via videoforbindelsen. Endvidere kan der ved opsætningen af kameraer og skærme sikres overblik for deltagerne bl.a. ved at kombinere oversigtsbilleder med nærbilleder af de enkelte deltagere i retsmødet.

Retsplejerådet finder ikke anledning til at tage stilling til den måde, som det tekniske udstyr bør opsættes på. Den konkrete opsætning af kameraer og skærme samt den konkrete indretning af retslokale og vidneafhøringslokale bør således ske med baggrund i de erfaringer, som er opnået med de seneste pilotforsøg. Rådet finder dog anledning til at pege på, at der bør være mulighed for, at arrestanten ikke blot tydeligt kan se de profes-

sionelle aktører, der deltager i retsmødet, men også bør have mulighed for at orientere sig om, hvem der i øvrigt er til stede i retslokalet. På samme måde bør også dommer, anklager og forsvarer kunne orientere sig om, hvem der er til stede i lokalet sammen med arrestanten.

Anvendelsen af videoretsmøder må efter Retsplejerådets opfattelse endvidere forudsætte, at der er tale om en sikker kommunikationsforbindelse, så der ikke er risiko for, at udenforstående kan koble sig på forbindelsen og følge retsmødet. Retsplejerådet bemærker, at rådet ikke har forudsætninger for at vurdere dette mere tekniske spørgsmål. Hvis en konkret risiko for, at udenforstående kobler sig på forbindelsen, ikke fuldstændigt kan udelukkes, kan en sådan risiko i helt særlige tilfælde tale for, at arrestantens personlige tilstedeværelse er nødvendig i et retsmøde, hvor dørene er lukkede i medfør af retsplejelovens § 29.

Der henvises til udtalelsen side 28-29.

2.3.1.3. Retsplejerådet anfører, at varetægtsfængsling, andre frihedsberøvende foranstaltninger og isolation er de mest indgribende straffeprocessuelle tvangsindgreb, og dette kan tale for, at arrestanten er til stede i retten, hvis arrestanten ønsker det. Deltagelse via en videoforbindelse kan ikke fuldstændig sidestilles med en tilstedeværelse i retten, og arrestanten vil alt andet lige opleve sig længere fra processen, hvis den pågældende – sammen med fængselsfunktionærer og eventuelt forsvareren – befinder sig i et separat lokale, mens resten af sagens aktører befinder sig i selve retslokalet.

Hvis arrestanten efter at have drøftet spørgsmålet med sin forsvarer samtykker i at deltage i retsmødet via en videoforbindelse, vil en sådan deltagelse efter Retsplejerådets opfattelse normalt være ubetænkelig, hvis også retten er af den opfattelse, at arrestantens deltagelse i retsmødet ved personlig tilstedeværelse er unødvendig. Det kan naturligvis ikke udelukkes, at en arrestant på grund af situationen og/eller egne ressourcer kunne være mindre tilbøjelig til at protestere mod, at retsmødet afholdes som videoretsmøde, men Retsplejerådet finder, at det må kunne lægges til grund, at forsvareren og retten vil være opmærksomme på, om der foreligger sådanne særlige forhold i forbindelse med et samtykke.

Retsplejerådet finder, at arrestantens mulige bekymring for, at videoafhøringen optages og senere udleveres til uvedkommende, bør give anledning til, at retten i givet fald forklarer uddybende om teknikken ved vi-

deokommunikation og om retningslinjerne for opbevaring og sletning af billed- og lydoptagelse.

Retsplejerådet bemærker, at man må holde sig for øje, at arrestantens manglende samtykke til at deltage via videoforbindelse i en del tilfælde kan være båret af et ønske om at benytte retsmødet om fristforlængelsen til at opnå et afbræk i hverdagen, ligesom muligheden for at opnå kontakt med pårørende eller andre, der overværer det pågældende retsmøde, kan spille ind.

Ved vurderingen af, om det fortsat bør kræves, at sigtede har givet sit samtykke til anvendelse af videoforbindelse, må det efter Retsplejerådets opfattelse også indgå, at retten efter retsplejelovens § 767, stk. 1, sidste pkt., kan bestemme, at fremstilling af arrestanten helt kan undlades, hvis det vil være forbundet med uforholdsmæssige vanskeligheder. Vare-tægtsfængslingens indgribende karakter og hensynet til arrestanten har således ikke ført til, at arrestanten i dag har et ubetinget krav på at være til stede i retten i alle tilfælde, hvor spørgsmålet om fristforlængelse behandles.

Der henvises til udtalelsen side 29-30.

2.3.1.4. Retsplejerådet finder, at hensynet til fortrolighedsforholdet mellem arrestanten og forsvareren umiddelbart taler for, at arrestanten og forsvareren befinder sig samme sted under retsmødet. Arrestanten må således kunne kommunikere direkte med forsvareren, uden at nogen overhører samtalen, og det må antages, at forsvarerens fysiske tilstedeværelse i det hele er en bedre støtte for arrestanten, end når forsvareren optræder som et billede på en skærm.

Forsvarerens tilstedeværelse i retten sammen med sagens øvrige aktører har dog også fordele for forsvarerens opgavevaretagelse. Ved en vurdering af, om forsvareren i givet fald bør være i retten frem for det sted, hvor den sigtede befinder sig, kan der også lægges vægt på, at forsvarerens transporttid og dermed sagsomkostningerne kan reduceres, hvis forsvareren har nærmere til retten end til det sted, hvor arrestanten befinder sig.

Retsplejerådet bemærker, at man under forsøget ved Retten på Bornholm ikke har oplevet det som en ulempe, at forsvareren fysisk ikke var placeret samme sted som arrestanten. Antallet af sager, hvor forsvareren var et

andet sted end hos arrestanten, er dog meget begrænset, og det må efter rådets opfattelse være en ufravigelig forudsætning for en sådan placering, at den direkte og fortrolige kommunikation mellem arrestanten og forsvareren sikres ved særlige foranstaltninger, f.eks. ved at de begge har mulighed for at gå til et tilstødende lokale (f.eks. det såkaldte vidneafhøringslokale) og derfra tale uforstyrret sammen via en særskilt og ikke overvåget telefon- eller videoforbindelse. På baggrund af Menneskerettighedsdomstolens dom af 13. juni 2007 i sagen *Castravet v. Moldova* vil det også være en forudsætning, at arrestanten og forsvareren har adgang til at udveksle dokumenter i fortrolighed, f.eks. via en opsætning af videoudstyr, der tillader dokumentfremvisning.

Retsplejerådet finder på denne baggrund, at en arrestant, der er til stede i retten, altid bør have forsvareren ved sin side. Hvis arrestanten deltager i retsmødet via videoforbindelse, bør retten undtagelsesvis kunne tillade, at forsvareren befinder sig et andet sted end arrestanten. Finder retten det ubetænkeligt, bør forsvareren således kunne være til stede i retten eller deltage via en videoforbindelse fra et sted, der opfylder betingelserne i § 192 for at stille kommunikationsmidler til rådighed for telekommunikation med billede i retssager.

Retsplejerådet bemærker, at forsvarerens deltagelse i retsmødet via videoforbindelse fra et andet sted end arrestanten dog vil forudsætte, at det i overensstemmelse med de i pkt. 2.3.1.2. nævnte forudsætninger er teknisk muligt, at flere aktører deltager i et retsmøde fra forskellige steder med forskellige videoforbindelser. I lyset af den hidtidige teknologiske udvikling lægger Retsplejerådet til grund, at det er eller inden for overskuelig fremtid vil blive muligt at deltage i videoretsmøder fra flere forskellige steder via flere forskellige videoforbindelser.

Der henvises til udtalelsen side 31-32.

2.3.1.5. Retsplejerådet bemærker, at der ved fristforlængelser typisk alene vil være tale om at oplyse sagen med henblik på at fastslå, om betingelserne for varetægtsfængsling eller anden frihedsberøvende foranstaltning fortsat er opfyldt, og en sådan oplysning af sagen vil normalt kunne foretages helt ukompliceret også i tilfælde af, at retsmødet foregår ved brug af en videoforbindelse.

Hvis arrestanten sigtes for nye og væsentlige lovovertrædelser, som skal indgå i rettens behandling under retsmødet om fristforlængelse, bør arre-

stanten efter Retsplejerådets opfattelse dog være personligt til stede i retten.

Der henvises til udtalelsen side 32.

2.3.1.6. Retsplejerådet bemærker, at hensynet til en hensigtsmæssig udnyttelse af politiets ressourcer kan tale for en udvidelse af adgangen for anklagere til at deltage i retsmøder via videoforbindelse. I nogle politikredse skal politiets anklagere således jævnligt møde ved retten i en anden by i forbindelse med fristforlængelser, og der vil derfor være mulighed for at spare transporttid, hvis anklagerne kan deltage i retsmøderne via videoforbindelse.

Efter Retsplejerådets opfattelse vil en mere hensigtsmæssig udnyttelse af anklagemyndighedens ressourcer dog forudsætte, at anklagernes hovedarbejdssted har det fornødne kommunikationsudstyr. Anklagernes deltagelse i retsmøder via videoforbindelse vil også forudsætte, at det i overensstemmelse med de i pkt. 2.3.1.2. nævnte forudsætninger er teknisk muligt, at flere aktører deltager i et retsmøde fra forskellige steder med forskellige videoforbindelser.

Retsplejerådet finder, at en arrestant, der er til stede i retten, bør have mulighed for at møde ikke bare sin dommer, men også sin anklager ansigt til ansigt. Hensynet til arrestanten ses efter rådets opfattelse derimod ikke at være til hinder for, at anklageren deltager i retsmødet via videoforbindelse, hvis arrestanten selv deltager i retsmødet via videoforbindelse, fordi anklageren i disse tilfælde vil optræde som et billede på en skærm for arrestanten, uanset om anklageren er til stede i retten eller deltager via videoforbindelse.

Der henvises til udtalelsen side 32-33.

2.3.1.7. Retsplejerådet finder på baggrund af erfaringerne fra pilotforsøgene og i lyset af den teknologiske udvikling, at det efter en aktuel afvejning af de ovenfor omtalte hensyn vil være forsvarligt at tillade brug af videokommunikation ved fristforlængelser i videre omfang end anbefalet i rådets betænkning nr. 1401/2001 om reform af den civile retspleje I (Instansordningen, byrettens sammensætning og almindelige regler om sagsbehandlingen i første instans).

Der henvises til udtalelsen side 33.

Justitsministeriet er enig i Retsplejerådets generelle synspunkter.

2.3.2. Den nærmere udformning af reglerne

Retsplejerådet foreslår, at en sigtet, der er varetægtsfængslet eller undergivet anden frihedsberøvende foranstaltning efter kapitel 70, skal kunne deltage i et retsmøde om forlængelse af varetægtsfængslingen eller foranstaltningen ved anvendelse af videokommunikation, når retten finder det ubetænkeligt ikke at kræve fysisk fremmøde i retten henset til formålet med retsmødet og de øvrige omstændigheder, der foreligger i den konkrete sag. Forslaget indebærer, at det ikke længere vil være en betingelse, at den sigtede giver sit samtykke til at deltage via videokommunikation. Retten vil således kunne træffe bestemmelse om en sådan deltagelse, selv om sigtede ønsker at være personligt til stede, og selv om en sådan personlig deltagelse i retsmødet ikke kan siges at ville være forbundet med uforholdsmæssige vanskeligheder.

Retsplejerådets forslag omfatter ud over de varetægtsfængslede også sigtede, der er undergivet frihedsberøvende foranstaltninger efter retsplejelovens § 765, stk. 2, nr. 3, hvorefter retten kan bestemme, at sigtede skal tage ophold i egnet hjem eller institution, og til dels § 765, stk. 2, nr. 4, når retten har bestemt, at sigtede skal undergive sig psykiatrisk behandling eller afvænningsbehandling på hospital eller særlig institution. Derimod omfatter forslaget ikke andre foranstaltninger efter § 765, stk. 2, hvor sigtede ikke er frihedsberøvet og derfor selv kan stå for transport til og fra retsmødet.

Retsplejerådet understreger, at retten ved sin afgørelse bør være opmærksom på de ønsker, som den sigtede og dennes forsvarer måtte have med hensyn til sigtedes personlige deltagelse i retsmødet og på sigtedes og forsvarerens begrundelse for at ønske, at sigtede personlige deltager. Hvis retten under retsmødet finder arrestantens personlige tilstedeværelse nødvendig, vil retten desuden kunne fastsætte en ny, kort frist for varetægtsfængslingen og et tidspunkt for et nyt retsmøde, hvor arrestanten kan bringes til retten.

Retsplejerådet understreger, at det efter rådets opfattelse er en afgørende forudsætning for, at sigtede kan pålægges at deltage via videoforbindelse, at sigtede og dennes forsvarer har adgang til direkte og fortrolig kommunikation. Det bør bero på rettens vurdering, om denne forudsætning i det konkrete tilfælde kræver, at forsvareren fysisk befinder sig samme sted

som sigtede, eller om den fortrolige kommunikation kan sikres, selvom forsvareren befinder sig et andet sted end sigtede. Retten bør ved sin afgørelse herom lægge betydelig vægt på de ønsker, som den sigtede og forsvareren måtte have med hensyn til forsvarerens fysiske placering. Hvis arrestanten og forsvareren ikke deltager fra samme sted, må retten ved retsmødets begyndelse vejlede arrestanten om muligheden for at få en pause med henblik på drøftelser med sin forsvarer.

Skønt den tekniske udvikling som ovenfor beskrevet har medført, at det nu kan lægges til grund, at der kan etableres tilfredsstillende og stabile billed- og lydforbindelser, kan det naturligvis ikke udelukkes, at der konkret vil kunne opstå tekniske vanskeligheder, der kan medføre, at et planlagt videomøde ikke kan gennemføres. Retsplejerådet forudsætter, at en fristoverskridelse på grund af sådanne tekniske vanskeligheder behandles som andre fristoverskridelser på grund af praktiske vanskeligheder. Retten vil således på skriftligt grundlag kunne fastsætte en ny, kort frist for varetægtsfængslingen og et tidspunkt for et nyt retsmøde, hvor arrestanten kan bringes til retten, eller hvor de tekniske vanskeligheder antages ikke længere at være til hinder for gennemførelsen af videomødet.

Retsplejerådet foreslår endvidere, at sigtede får krav på personlig deltagelse i de retsmøder, hvor der i byretten skal tages stilling til, om en varetægtsfængsling eller en varetægtsfængsling i isolation skal forlænges ud over de tidsmæssige grænser, der følger af bestemmelserne i retsplejelovens § 768 a, stk. 1 og 2, og § 770 c, stk. 3 - 5. Herved understreges, at en udstrækning af disse indgreb ud over de normale maksimumsperioder er særligt indgribende og vil skulle have undtagelsens karakter.

Retsplejerådet foreslår desuden, at sigtede får krav på personlig deltagelse i de retsmøder i landsretten, hvor sigtede har krav på, at et kæremål behandles mundtligt, jf. herved retsplejelovens § 767, stk. 4, og § 770 e.

Der tilsigtes ikke med Retsplejerådets forslag en udvidelse af den adgang til at være til stede, som gælder i dag. Hvis retten således finder, at en fremstilling vil være forbundet med uforholdsmæssige vanskeligheder, jf. § 767, stk. 4, jf. stk. 1, sidste pkt., og § 770 e, sidste pkt., jf. § 767, stk. 1, sidste pkt., vil sigtede heller ikke efter rådets forslag have krav på personlig deltagelse i retsmødet.

Retsplejerådet foreslår herudover, at retten skal kunne tillade, at anklageren deltager i et retsmøde om fristforlængelse ved anvendelse af tele-

kommunikation med billede, hvis arrestanten deltager i retsmødet ved anvendelse af telekommunikation med billede, anklagerens deltagelse ved anvendelse af telekommunikation med billede er forsvarlig, og der i øvrigt foreligger særlige grunde. Som eksempler på særlige grunde kan nævnes, at anklageren har lang rejseafstand, at anklageren har måttet træde til med kort varsel, eller at retsmødet må forventes at være meget kortvarigt.

Der henvises til udtalelsen s. 33-37.

Justitsministeriet kan tilslutte sig Retsplejerådets overvejelser og forslag, og lovforslaget er udformet i overensstemmelse hermed.

Af lovtekniske grunde foreslås det herudover at flytte de generelle bestemmelser i retsplejelovens § 748, stk. 8-10, om anvendelse af videokommunikation i retsmøder under efterforskningen af en straffesag til en selvstændig bestemmelse i sammenhæng med de foreslåede regler om videokommunikation ved fristforlængelser. Reglerne om videokommunikation ved fristforlængelser vil således supplere de generelle regler om anvendelse af videokommunikation i retsmøder under efterforskningen af en straffesag.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 2-4, og bemærkningerne hertil.

2.3.3. Reglernes ikrafttræden og opsætning af udstyr m.v.

Det foreslås, at de foreslåede bestemmelser om videokommunikation skal træde i kraft efter justitsministerens nærmere bestemmelse.

Forslaget herom bygger på overvejelserne i Retsplejerådets udtalelse side 36f., hvor det anføres, at hensynet til en mere hensigtsmæssig ressourceudnyttelse i politi og kriminalforsorg taler for, at de nye regler om videokommunikation ved fristforlængelser kan anvendes så snart, de tekniske og bygningsmæssige forudsætninger er opfyldt. Retsplejerådet anfører endvidere i udtalelsen, at når videoudstyret etableres i de enkelte retter, vil forudsætningen også være opfyldt for, at de bestemmelser om videokommunikation i civile sager og straffesager, som allerede er indføjjet i retsplejeloven, kan sættes i kraft.

Efter § 106, stk. 3, 1. pkt., i lov nr. 538 af 8. juni 2006 om ændring af retsplejeloven og forskellige andre love (Politi- og domstolsreform) træ-

der en række af de bestemmelser om videokommunikation, der blev indføjet i retsplejeloven ved den pågældende ændringslov, i kraft efter justitsministerens nærmere bestemmelse. Efter § 106, stk. 3, 2. pkt., kan justitsministeren tilsvarende bestemme, at bestemmelserne om telekommunikation i civile sager, der både omfatter telekommunikation med og uden billede, finder anvendelse for så vidt angår telekommunikation *med* billede. 2. pkt. indebærer, at de nævnte bestemmelser fra lovens ikrafttræden den 1. januar 2007 kun finder anvendelse for så vidt angår telekommunikation *uden* billede.

Det er i forarbejderne til politi- og domstolsreformen anført, at anvendelsen af reglerne om videokommunikation forudsætter, at domstolene råder over det fornødne kommunikationsudstyr, og at en eventuel anskaffelse heraf bør afvente, at byretternes personale er samlet på de nye hovedtingsteder. Fastsættelsen af tidspunktet for ikrafttrædelsen af reglerne om videokommunikation vil i givet fald ske bl.a. under hensyn til den bygningsmæssige opfølgning af ændringen af retskredsstrukturen, de tekniske muligheder og økonomiske konsekvenser samt de praktiske erfaringer fra forsøget om anvendelse af videokommunikation i retsmøder om forlængelse af varetægtsfængsling, jf. Folketingstidende 2005-06, Tillæg A, side 5284 og 5317.

Der er ikke på nuværende tidspunkt økonomisk mulighed for at installere det fornødne kommunikationsudstyr i alle politi- og retskredse på én gang, men de retter og andre institutioner, der har deltaget i forsøgsordninger, har det fornødne udstyr. Herudover har Justitsministeriet til hensigt at opsætte udstyr til videokommunikation ved byretter, arresthuse og politistationer med tilknytning til Syd- og Sønderjyllands Politikreds med henblik på ibrugtagning den 1. oktober 2009.

På den baggrund vil Justitsministeriet i givet fald sætte de foreslåede bestemmelser om videokommunikation ved fristforlængelser og de bestemmelser om videokommunikation, som blev indføjet i retsplejeloven ved politi- og domstolsreformen (lov nr. 538 af 8. juni 2006), i kraft den 1. oktober 2009.

En samtidig ikrafttrædelse af de tidligere vedtagne regler om videokommunikation og de foreslåede nye regler om videokommunikation ved fristforlængelser indebærer, at de retter, der har det fornødne kommunikationsudstyr, kan anvende dette fra lovens ikrafttræden.

Erfaringerne fra Syd- og Sønderjyllands Politikreds vil gøre det muligt at skønne mere præcist over, hvor ofte retterne vil kunne anvende udstyret i praksis i alle sagstyper, og hvor mange ressourcer i politiet der med de foreslåede bestemmelser om videokommunikation ved fristforlængelser vil kunne frigøres ved en landsdækkende brug af videokommunikation i forbindelse med fristforlængelser. På et senere tidspunkt vil videokonferenceudstyr således under forudsætning af den fornødne finansiering kunne installeres og bruges i resten af landet.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 2, stk. 2, og bemærkningerne her- til.

3. Antallet af landsdommere

3.1. Gældende ret

Antallet af landsdommere fremgår af retsplejelovens § 5, stk. 2, hvorefter Østre Landsret består af en præsident og 60 andre landsdommere, mens Vestre Landsret består af en præsident og 38 andre landsdommere.

3.2. Lovforslagets udformning

3.2.1. Retsplejelovens regler om antallet af landsdommere blev i forbindelse med politi- og domstolsreformen, der blev gennemført ved lov nr. 538 af 8. juni 2006 og trådte i kraft den 1. januar 2007, justeret i lyset af den samtidige ændring af instansordningen, som indebærer en flytning af arbejdsopgaver fra landsretterne til byretterne. Det fastsatte antal landsdommere ved Østre Landsret blev således nedsat med 3 personer fra 64 til 61 landsdommere (en præsident og 60 andre landsdommere).

Domstolsstyrelsen har oplyst, at det efter domstolsreformens ikrafttræden har vist sig, at den ændrede fordeling af arbejdsopgaver mellem landsretterne og byretterne giver grundlag for at nedsætte antallet af landsdommere yderligere. Styrelsen har endvidere oplyst, at antallet af landsdommere i Vestre Landsret således er nedsat med 3 i 2007, men at dette har kunnet ske administrativt, idet de nedlagte stillinger er konstitutionsstillinger, der ikke er oprettet ved lov. Tilsvarende er normeringen i Østre Landsret administrativt blevet nedsat med 1 konstitutionsstilling i 2007, og yderligere 1 konstitutionsstilling vil blive nedlagt i 2009.

Domstolsstyrelsen har anbefalet, at en yderligere tilpasning af antallet af landsdommere sker ved, at det antal landsdommere ved Østre Landsret,

der er fastsat i retsplejeloven, sættes ned fra 61 til 59 landsdommere (en præsident og 58 andre landsdommere).

3.2.2. Justitsministeriet er enig i Domstolsstyrelsens anbefaling, og lovforslaget er udformet i overensstemmelse hermed.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 1, nr. 1, og bemærkningerne hertil.

4. Lovforslagets økonomiske og administrative konsekvenser mv.

.....

5. Hørte myndigheder mv.

.....

6. Sammenfattende skema

.....

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

Til § 1, nr. 1 (retsplejelovens § 5, stk. 2, 1. pkt.).

Det foreslås at nedsætte antallet af landsdommere ved Østre Landsret med 2 personer fra 61 til 59 landsdommere (en præsident og 58 andre landsdommere).

Der henvises i øvrigt til pkt. 3. i de almindelige bemærkninger.

Til § 1, nr. 2 (retsplejelovens § 748 a)

Bestemmelsen viderefører i uændret form de endnu ikke ikrafttrådte regler i retsplejelovens § 748, stk. 8-10, om sigtedes, forsvarerens og anklagerens deltagelse ved anvendelse af telekommunikation med billede i retsmøder under efterforskningen af en straffesag.

Af lovtekniske grunde foreslås det at flytte de generelle bestemmelser i § 748, stk. 8-10, til en selvstændig bestemmelse, der hænger sammen med de foreslåede nye særlige regler om anvendelse af telekommunikation med billede ved retsmøder om forlængelse af frister for varetægtsfængsling.

Til § 1, nr. 3 (retsplejelovens § 748 b)

Forslaget til § 748 b vedrører sigtedes, forsvarerens og anklagerens deltagelse i et retsmøde om fristforlængelse ved anvendelse af telekommunikation med billede.

Mens den foreslåede bestemmelse i § 748 a, der svarer til den gældende § 748, stk. 8-10, omfatter alle retsmøder under efterforskningen af en straffesag, vedrører den foreslåede bestemmelse i § 748 b alene retsmøder, hvor der skal tages stilling til forlængelse af fristen for varetægtsfængsling, herunder varetægtsfængsling i isolation, eller anden frihedsberøvende foranstaltning efter retsplejelovens kapitel 70.

For så vidt angår fængslingssurrogater finder den foreslåede bestemmelse kun anvendelse ved frihedsberøvende foranstaltninger efter retsplejelovens § 765, stk. 2, nr. 3, hvorefter retten kan bestemme, at sigtede skal tage ophold i egnet hjem eller institution, og til dels § 765, stk. 2, nr. 4,

når retten har bestemt, at sigtede skal undergive sig psykiatrisk behandling eller afvænningsbehandling på hospital eller særlig institution. Derimod omfatter bestemmelsen ikke andre foranstaltninger efter § 765, stk. 2, hvor sigtede ikke er frihedsberøvet og derfor selv kan stå for transport til og fra retsmødet.

Bestemmelsen i 748 b omfatter ikke grundlovsforhør og heller ikke det retsmøde, hvor der skal tages stilling til forlængelse af en varetægtsfængsling eller varetægtsfængsling i isolation ud over de frister, som er nævnt i § 768 a, stk. 1 og 2, og § 770 c, stk. 3-5, samt kæremål, der behandles mundtligt efter § 767, stk. 4, og § 770 e.

Forslaget til *stk. 1, 1. pkt.*, indebærer, at en sigtet, der er undergivet varetægtsfængsling eller anden frihedsberøvende foranstaltning efter kapitel 70, skal deltage i et retsmøde om fristforlængelse ved anvendelse af telekommunikation med billede, når retten finder det ubetænkeligt henset til formålet med retsmødet og sagens øvrige omstændigheder. Bestemmelsen gælder også efter, at tiltale er rejst i sagen.

Det er således efter forslaget ikke en betingelse, at den sigtede giver sit samtykke til deltagelse i retsmødet ved anvendelse af telekommunikation med billede. Retten kan således træffe bestemmelse om en sådan deltagelse, selv om sigtede ønsker at være personligt til stede, og selv om en sådan personlig tilstedeværelse ved retsmødet ikke vil være forbundet med uforholdsmæssige vanskeligheder.

Sigtedes deltagelse ved anvendelse af telekommunikation med billede kan kun ske, når det er ubetænkeligt henset til formålet med retsmødet og sagens øvrige omstændigheder. Det vil bero på en konkret helhedsvurdering, om det vil være ubetænkeligt, at sigtede deltager i retsmødet ved anvendelse af telekommunikation med billede. Ved vurderingen kan bl.a. indgå sigtedes og forsvarerens begrundelse for et ønske om sigtedes personlige deltagelse, og om sigtede er blevet sigtet for nye og væsentlige lovovertrædelser, som skal indgå i rettens behandling under retsmødet.

Efter forslaget til *stk. 1, 2. pkt., 1. led*, gælder 1. pkt. ikke for retsmøder, hvor der skal tages stilling til forlængelse af en varetægtsfængsling eller varetægtsfængsling i isolation ud over de frister, som er nævnt i § 768 a, stk. 1 og 2, og § 770 c, stk. 3-5.

Efter den foreslåede bestemmelse har sigtede krav at være til stede personligt i retsmøder i byretten, hvor der skal tages stilling til, om en varetægtsfængsling eller en varetægtsfængsling i isolation skal forlænges ud over de tidsmæssige grænser, der følger af retsplejelovens § 768, stk. 1 og 2, og § 770 c, stk. 3-5. Bestemmelsen indebærer endvidere, at forsvareren og anklageren også skal møde i retten ved disse retsmøder. Bestemmelsen tilsigter derimod ikke at udvide den adgang for sigtede til at være til stede, som gælder i dag. Hvis retten finder, at en fremstilling af sigtede i retten vil være forbundet med uforholdsmæssige vanskeligheder, har sigtede dog heller ikke krav på personlig deltagelse i mødet, jf. § 767, stk. 1, 6. pkt.

Bestemmelsen medfører, at den sigtede har krav på at være personligt til stede i et retsmøde, hvor der skal tages stilling til, om varetægtsfængslingen kan forlænges ud over 1) 6 måneder, når sigtelsen angår en lovovertrædelse, som efter loven ikke kan medføre fængsel i 6 år, eller 2) 1 år, når sigtelsen angår en lovovertrædelse, som efter loven kan medføre fængsel i 6 år eller derover. Hvis sigtede er under 18 år, har den pågældende krav på at være personligt til stede ved et retsmøde, hvor der skal tage stilling til, om varetægtsfængslingen kan forlænges ud over 1) 4 måneder, når sigtelsen angår en lovovertrædelse, som efter loven ikke kan medføre fængsel i 6 år, eller 2) 8 måneder, når sigtelsen angår en lovovertrædelse, som efter loven kan medføre fængsel i 6 år eller derover, jf. § 768 a, stk. 1 og 2.

Bestemmelsen medfører herudover, at den sigtede har krav på at være personligt til stede i et retsmøde, hvor der skal tages stilling til, om en varetægtsfængsling i isolation skal udstrækkes ud over 8 uger, når sigtelsen angår en lovovertrædelse, som efter loven kan medføre fængsel i 6 år eller derover, jf. § 770 c, stk. 3. Ligeledes har den sigtede krav på at være til stede ved et retsmøde, hvor der skal tages stilling til, om en isolation kan udstrækkes ud over 6 måneder, når sigtelsen angår en forsætlig overtrædelse af straffelovens kapitler 12 eller 13 eller en overtrædelse af straffelovens §§ 191 eller 237, jf. § 770 c, stk. 4.

Bestemmelsen medfører endelig, at en sigtet under 18 år har krav på at være personligt til stede ved et retsmøde, hvor der skal tages stilling til, om isolation kan udstrækkes ud over 4 uger, når sigtelsen angår en forsætlig overtrædelse af straffelovens kapitler 12 eller 13, jf. § 770 c, stk. 5.

Forslaget til *stk. 1, 2. pkt., 2. led*, indebærer, at 1. pkt. heller ikke gælder, når kæremål behandles mundtligt efter § 767, stk. 4, og § 770 e (som ikke foreslås ændret).

Sigtede har således efter lovforslaget krav på i samme omfang som i dag at være personligt til stede i et retsmøde i landsretten, hvor sigtede kan kræve mundtlig forhandling. Bestemmelsen tilsigter ikke en udvidelse af den adgang for sigtede til at være til stede ved retsmøder, som gælder i dag. Hvis landsretten således finder, at fremstillingen af sigtede vil være forbundet med uforholdsmæssige vanskeligheder, vil sigtede således ikke have krav på at være personligt til stede i retten, jf. § 767, stk. 4, sidste pkt., § 770 e, sidste pkt., og § 767, stk. 1, sidste pkt. (som ikke foreslås ændret).

Bestemmelsen indebærer, at sigtede har krav på at være til stede i et retsmøde, hvor landsretten første gang skal tage stilling til et kæremål vedrørende en kendelse, hvorved varetægtsfængsling eller anden frihedsberøvende foranstaltning udstrækkes ud over 3 måneder, jf. § 767, stk. 4, 1. pkt. Derimod kan landsretten bestemme, at sigtede deltager ved anvendelse af telekommunikation med billede, hvis landsretten imødekommer en senere begæring om mundtlig behandling af kæremålet, jf. § 767, stk. 4, 2. pkt.

Bestemmelsen indebærer endvidere, at sigtede har krav på at være til stede i et retsmøde, hvor landsretten første gang skal tage stilling til et kæremål vedrørende en kendelse, hvorved en isolationsfængsling udstrækkes ud over 8 uger, jf. § 770 e, 1. pkt. (som ikke foreslås ændret). Bestemmelsen indebærer også, at sigtede har krav på at være til stede i et retsmøde, hvor landsretten skal tage stilling til senere kæremål om fortsat isolation, hvis isolationen ved den påkærede kendelse udstrækkes ud over 4 uger fra den seneste mundtlige behandling af kæremål om forlængelse af isolation, jf. § 770 e, 2. pkt. (som ikke foreslås ændret). Derimod kan landsretten bestemme, at sigtede deltager ved anvendelse af telekommunikation med billede, hvis landsretten imødekommer en senere begæring om mundtlig behandling, jf. § 770 e, 3. pkt. (som ikke foreslås ændret).

Forslaget til *stk. 1, 3. pkt.*, indebærer, at § 192 (som ikke foreslås ændret) finder tilsvarende anvendelse, hvis sigtede skal afgive forklaring i retsmødet om fristforlængelse. Sigtede skal således fremstilles for en ret, en offentlig myndighed med bemyndigelse eller en fysisk eller juridisk person med autorisation til at stille kommunikationsmidler til rådighed til

brug for telekommunikation med billede i retssager. Dette skal sikre mod, at sigtede ikke kan påvirkes utilbørligt under afhøringen.

Skal der afgives forklaring af medsigtede eller af et vidne (enten ved fremmøde i retten eller ved anvendelse af telekommunikation), gælder yderligere retsplejelovens § 32 d (som ikke foreslås ændret). Det fremgår af bestemmelsen, at når nogen skal afgive forklaring i et retsmøde, må en part eller rettergangsfuldmægtig, der ikke er advokat, kun deltage i retsmødet ved anvendelse af telekommunikation med billede, såfremt fremgangsmåden i § 192 følges eller den pågældende er ledsaget af en advokat. Selvom sigtede ikke selv skal afgive forklaring, forudsætter sigtedes deltagelse i retsmødet ved anvendelse af telekommunikation med billede derfor i denne situation under alle omstændigheder, at fremgangsmåden i § 192 følges, eller at sigtede er ledsaget af en advokat.

Efter forslaget til *stk. 2, 1. pkt.*, skal forsvareren, når sigtede deltager i et retsmøde om fristforlængelse ved anvendelse telekommunikation med billede, deltage i retsmødet på samme sted som sigtede, medmindre retten finder det ubetænkeligt, at forsvareren i stedet møder frem i retten eller deltager ved anvendelse af telekommunikation med billede fra et andet sted end sigtede.

Bestemmelsen indebærer, at forsvareren i disse tilfælde kan deltage i retsmødet 1) ved anvendelse af telekommunikation med billede fra samme sted som sigtede, 2) ved at møde frem i retten eller 3) ved anvendelse af telekommunikation med billede fra et andet sted end sigtede.

Derimod skal forsvareren altid møde frem i retten, hvis sigtede er til stede i retten.

Forsvareren kan kun deltage fra et andet sted end sigtede, hvis retten finder det ubetænkeligt. Det vil bero på en konkret helhedsvurdering, om det vil være ubetænkeligt, at forsvareren deltager fra et andet sted end sigtede. Det er dog en forudsætning herfor, at sigtede og forsvareren har adgang til direkte og fortrolig kommunikation. Herudover må sigtedes og forsvarerens ønsker om forsvarerens placering indgå med betydelig vægt.

Hvis sigtede og forsvareren ikke deltager i retsmødet fra samme sted, bør retten ved retsmødets begyndelse vejlede sigtede om muligheden for at få en pause med henblik på drøftelser med sin forsvarer. Den direkte og fortrolige kommunikation mellem sigtede og forsvareren må således sikres

ved særlige foranstaltninger, f.eks. ved at de begge har mulighed for at gå til et tilstødende lokale og derfra tale uforstyrret sammen via en særskilt og ikke overvåget telefon- eller videoforbindelse. Sigtede og forsvareren skal endvidere have mulighed for at udveksle dokumenter i fortrolighed, f.eks. via en opsætning af videoudstyr, der tillader dokumentfremvisning.

Forslaget til *stk. 2, 2. pkt.*, angår de tilfælde, hvor sigtede ikke deltager i retsmødet om fristforlængelse. Den foreslåede bestemmelse fastslår, at retten i disse tilfælde kan tillade, at forsvareren deltager i retsmødet ved anvendelse af telekommunikation med billede, hvis det er forsvarligt. Bestemmelsen svarer til den gældende § 748, stk. 9, der foreslås videreført som § 748 a, stk. 2.

Efter *stk. 3* kan retten tillade, at anklageren deltager i et retsmøde om fristforlængelse ved anvendelse af telekommunikation med billede, hvis anklagerens deltagelse ved anvendelse af telekommunikation med billede er forsvarlig, og der i øvrigt foreligger særlige grunde. Dette gælder dog ikke, hvis sigtede er til stede i retten.

Forslaget indebærer således, at anklageren kan deltage i et retsmøde om fristforlængelse ved anvendelse af telekommunikation med billede, hvis sigtede deltager i retsmødet ved anvendelse af telekommunikation med billede, eller hvis sigtede slet ikke deltager i retsmødet.

Det er efter forslaget desuden et krav for, at anklageren kan deltage i retsmødet ved anvendelse af telekommunikation med billede, at der foreligger særlige grunde. Som eksempler på særlige grunde kan nævnes, at anklageren har lang rejseafstand, at anklageren har måttet træde til med kort varsel, eller at retsmødet må forventes at være meget kortvarigt.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2. i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 1, nr. 4 (retsplejelovens § 848, stk. 1, 2. pkt., § 916, stk. 1, 2. pkt., § 917, stk. 2, 3. pkt., § 937, stk. 1, 3. pkt., og § 972, stk. 2, 2. pkt.)

Der er tale om konsekvensændringer som følge af forslaget til retsplejelovens § 748 a (lovforslagets § 1, nr. 2).

Til § 2

I *stk. 1* foreslås det, at den ved lovforslagets § 1, nr. 1, foreslåede nedsættelse af antallet af landsdommere i Østre Landsret skal træde i kraft den 1. april 2009, således at nedsættelsen af antallet af landsdommere ved Østre Landsret sker ved de to første tilfælde af ledighed i en fast stilling efter lovens ikrafttræden.

I *stk. 2* foreslås det, at lovforslagets § 1, nr. 2-4, træder i kraft efter justitsministerens nærmere bestemmelse.

Som anført i pkt. 2.3.3. i de almindelige bemærkninger forventer Justitsministeriet at sætte lovforslagets bestemmelser om telekommunikation med billede i kraft med virkning fra den 1. oktober 2009. Justitsministeriet forventer endvidere at sætte de bestemmelser om telekommunikation med billede, som blev indsat i retsplejeloven i forbindelse med politi- og domstolsreformen (lov nr. 538 af 8. juni 2006), i kraft med virkning fra samme dato.

Til § 3

Bestemmelsen angår lovens territoriale gyldighed.

Bilag 1

Lovforslaget sammenholdt med gældende lov

Gældende formulering

Lovforslaget

§ 1

I retsplejeloven, jf. lovbe-
kendtgørelse nr. 1069 af 11. no-
vember 2008, foretages følgende
ændringer:

§ 5. Der skal være to landsretter:
Østre Landsret og Vestre Landsret.
Under Østre Landsret hører Øerne,
og under Vestre Landsret hører
Jylland.

Stk. 2. Østre Landsret, der har sit
sæde i København, består af en
præsident og 60 andre landsdom-
mere. Vestre Landsret, der har sit
sæde i Viborg, består af en præsi-
dent og 38 andre landsdommere.

1. I § 5, *stk. 2, 1. pkt.*, ændres ”60”
til: ”58”.

Stk. 3. ...

Stk. 4. ...

§ 748. Sigtede underrettes så
vidt muligt om alle retsmøder og
er berettiget til at overvære dem.
Dette gælder ikke retsmøder, der
afholdes med henblik på at opnå
rettens forudgående kendelse om
foretagelse af foranstaltninger i
henhold til kapitlerne 69-74. Er
sigtede varetægtsfængslet, kan
fremstilling af ham undlades, hvis
den vil være forbundet med ufor-

holdsmæssigt besvær.

Stk. 2. ...

Stk. 8. Retten kan tillade, at sigtede deltager i et retsmøde ved anvendelse af telekommunikation med billede, hvis sigtedes tilstedeværelse i retten ikke er nødvendig. Skal sigtede afgive forklaring, finder § 192 tilsvarende anvendelse. En eventuel forsvarer skal deltage i retsmødet på samme sted som sigtede, medmindre retten finder det ubetænkeligt, at forsvareren i stedet møder frem i retten. 1. pkt. gælder ikke i de i § 760, stk. 2, og § 764, stk. 2, nævnte tilfælde. **2. § 748, stk. 8-10, ophæves.**

Stk. 9. Retten kan tillade, at forsvareren deltager i et retsmøde ved anvendelse af telekommunikation med billede, hvis det er forsvarligt og sigtede ikke deltager i retsmødet.

Stk. 10. Retten kan tillade, at anklageren deltager i et retsmøde ved anvendelse af telekommunikation med billede, hvis

- 1) sigtede ikke deltager i retsmødet,
- 2) anklagerens deltagelse ved anvendelse af telekommunikation med billede er forsvarlig og
- 3) der i øvrigt foreligger særlige grunde.

3. Efter § 748 indsættes:

”§ 748 a. Retten kan tillade, at sigtede deltager i et retsmøde ved anvendelse af telekommunikation med billede, hvis sigtedes tilstedeværelse i retten ikke er nødvendig. Skal sigtede afgive forklaring, finder § 192 tilsvarende anvendelse. En eventuel forsvarer skal deltage i retsmødet på samme sted som sigtede, medmindre retten finder det ubetænkeligt, at forsvareren i stedet møder frem i retten. 1. pkt. gælder ikke i de i § 760, stk. 2, og § 764, stk. 2, nævnte tilfælde.

Stk. 2. Retten kan tillade, at forsvareren deltager i et retsmøde ved anvendelse af telekommunikation med billede, hvis det er forsvarligt og sigtede ikke deltager i retsmødet.

Stk. 3. Retten kan tillade, at anklageren deltager i et retsmøde ved anvendelse af telekommunikation med billede, hvis

- 1) sigtede ikke deltager i retsmødet,
- 2) anklagerens deltagelse ved anvendelse af telekommunikation med billede er forsvarlig og
- 3) der i øvrigt foreligger særlige grunde.

§ 748 b. Retten kan bestemme, at sigtede, når denne er undergivet varetægtsfængsling eller anden frihedsberøvende foranstaltning efter kapitel 70, deltager i et rets-

møde om forlængelse af fristen for varetægtsfængslingen eller foranstaltningen ved anvendelse af telekommunikation med billede, når retten finder det ubetænkeligt henset til formålet med retsmødet og sagens øvrige omstændigheder. Skal sigtede afgive forklaring, finder § 192 tilsvarende anvendelse. 1. pkt. gælder ikke for retsmøder, hvor der skal tages stilling til forlængelse af en varetægtsfængsling eller varetægtsfængsling i isolation ud over de frister, som er nævnt i § 768 a, stk. 1 og 2, og § 770 c, stk. 3-5. 1. pkt. gælder heller ikke, når kæremål behandles mundtligt efter § 767, stk. 4, og § 770 e.

Stk. 2. Deltager sigtede i et retsmøde om fristforlængelse ved anvendelse af telekommunikation med billede, skal en eventuel forsvarer deltage i retsmødet på samme sted som sigtede, medmindre retten finder det ubetænkeligt, at forsvareren i stedet møder frem i retten eller deltager ved anvendelse af telekommunikation med billede fra et andet sted end sigtede.

Stk. 3. Deltager sigtede i et retsmøde om fristforlængelse ved anvendelse af telekommunikation med billede, kan retten tillade, at anklageren deltager i retsmødet ved anvendelse af telekommunikation med billede, hvis anklagerens deltagelse ved anvendelse af telekommunikation med billede er forsvarlig, og der i øvrigt foreligger

særlige grunde.”

§ 848. Retsmøder, som afholdes inden hovedforhandlingen, er ikke offentlige. Reglerne i § 748, stk. 8-10, finder tilsvarende anvendelse.
Stk. 2. ...

4. I § 848, stk. 1, 2. pkt., § 916, stk. 1, 2. pkt., § 917, stk. 2, 3. pkt., § 937, stk. 1, 3. pkt., og § 972, stk. 2, 2. pkt., ændres »§ 748, stk. 8-10,« til: »§ 748 a«.

§ 916. Retsmøder, som afholdes inden hovedforhandlingen, er ikke offentlige. Reglerne i § 748, stk. 8-10, finder tilsvarende anvendelse.
Stk. 2. ...

4. I § 848, stk. 1, 2. pkt., § 916, stk. 1, 2. pkt., § 917, stk. 2, 3. pkt., § 937, stk. 1, 3. pkt., og § 972, stk. 2, 2. pkt., ændres »§ 748, stk. 8-10,« til: »§ 748 a«.

§ 917. Hvis anken omfatter bedømmelsen af beviserne for tiltaltes skyld, finder en fuldstændig ny hovedforhandling sted for landsretten. Anken forberedes, behandles og afgøres efter reglerne i kapitel 77-79, medmindre andet er bestemt i dette kapitel. Reglerne i §§ 926-930 finder ikke anvendelse.

Stk. 2. Hvis anken ikke omfatter bedømmelsen af beviserne for tiltaltes skyld, behandles sagen efter reglerne i kapitel 78, medmindre andet er bestemt i dette kapitel. § 843 a og § 849 finder tilsvarende anvendelse. Reglerne i § 748, stk. 8-10, finder tilsvarende anvendelse under hovedforhandlingen. Reglen i § 854 finder ikke anvendelse.

4. I § 848, stk. 1, 2. pkt., § 916, stk. 1, 2. pkt., § 917, stk. 2, 3. pkt., § 937, stk. 1, 3. pkt., og § 972, stk. 2, 2. pkt., ændres »§ 748, stk. 8-10,« til: »§ 748 a«.

§ 937. Under hovedforhandlingen har den part, som anker, først ordet. I øvrigt foregår forhandlin-

4. I § 848, stk. 1, 2. pkt., § 916, stk. 1, 2. pkt., § 917, stk. 2, 3. pkt., § 937, stk. 1, 3. pkt., og § 972, stk. 2,

gen i de former, som Højesteret under iagttagelse af reglerne herom i kapitel 2, 3 og 16 nærmere fastsætter. Reglerne i § 748, stk. 8-10, finder tilsvarende anvendelse.

Stk. 2. ...

§ 972. Den overordnede ret er ikke bundet ved den bedømmelse af de faktiske omstændigheder, hvorpå den påklagede beslutning er grundet. Finder den overordnede ret, at der skal indhentes nye oplysninger, giver retten pålæg herom til anklagemyndigheden. Reglen i § 922 finder herved tilsvarende anvendelse. Angår kæremålet en kendelse eller beslutning, der er truffet af en anden byret end den, hvor hovedforhandlingen i øvrigt foregår, kan landsretten give pålæg om tilvejebringelse af nye oplysninger umiddelbart til den ret, hvis kendelse eller beslutning er kæret.

Stk. 2. Når særlige grunde findes at tale derfor, kan den overordnede ret undtagelsesvis på begæring eller af egen drift anordne mundtlig forhandling; forsvarer bliver i så fald altid at beskikke, medmindre sigtede selv har antaget en forsvarer, eller den forsvarer, som allerede er beskikket for ham, er beføjet til at møde for den overordnede ret og erklærer sig villig hertil. Reglerne i § 748, stk. 8-10, finder tilsvarende anvendelse.

Stk. 3. ...

2. pkt., ændres »§ 748, stk. 8-10,« til: »§ 748 a«.

4. I § 848, stk. 1, 2. pkt., § 916, stk. 1, 2. pkt., § 917, stk. 2, 3. pkt., § 937, stk. 1, 3. pkt., og § 972, stk. 2, 2. pkt., ændres »§ 748, stk. 8-10,« til: »§ 748 a«.

